

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента

Барановської Ірини Георгіївни

на дисертаційне дослідження **Лю Чжиго**

на тему **«Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку»**,

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження Лю Чжиго зумовлена сучасними тенденціями розвитку мистецької освіти, які характеризуються посиленням уваги до професійного саморозвитку майбутнього викладача, інтеграцією виконавської, педагогічної та особистісно-рефлексивної складових фахової підготовки, а також зростанням вимог до творчої самореалізації й професійної мобільності фахівця. Сучасний освітній простір потребує викладача мистецького профілю, здатного не лише до якісного вокального виконавства та педагогічної діяльності, а й до постійного професійного самовдосконалення, творчого пошуку, рефлексії та усвідомленого проектування власної траєкторії професійного зростання.

Вокально-педагогічна діяльність вимагає від педагогів високого рівня виконавської культури, методичної гнучкості, здатності до самоаналізу, самоконтролю та постійного оновлення професійних знань і вмінь. У зв'язку з цим вокально-педагогічний саморозвиток постає не як додатковий аспект професійної підготовки, а як її невід'ємна складова та важлива умова професійного становлення й самореалізації майбутнього викладача мистецького профілю.

Актуальність дослідження посилюється потребою вдосконалення змісту та методики фахової підготовки здобувачів мистецької освіти з орієнтацією на розвиток здатності до усвідомленого вокально-педагогічного саморозвитку. У цьому контексті проблема підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку набуває особливої наукової і практичної значущості.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що дисертаційне дослідження виконане відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» і є складовою наукової теми «Підготовка майбутніх учителів і викладачів мистецьких дисциплін на основі цінностей світової та національної культурної спадщини» (реєстраційний номер 0125U000120).

Тему дисертаційного дослідження Лю Чжиго «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-

педагогічного саморозвитку» затверджено вченої радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (від 31.10.2024 р., протокол № 5).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Серед вагомих здобутків дисертаційного дослідження особливої уваги заслуговують результати, які мають наукову новизну та практичне значення. Передусім варто відзначити, що автором здійснено цілісне дослідження проблеми підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку. Дисертантом розкрито сутність поняття «вокально-педагогічний саморозвиток, «потрактowanego у процесуальному плані як високоорганізовану, самопізнавальну та самопроєктувальну діяльність щодо власної самореалізації як спеціаліста у сфері вокальної педагогіки, а також як цілеспрямований процес творчої самозміни власних духовних, морально-етичних і музично-естетичних цінностей, вокально-педагогічних компетентностей і характерологічних особливостей задля досягнення акмеологічних вершин».

Наукову цінність роботи підсилює, розроблена Лю Чжиго, модель методики підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку, що структурована за цільовим, теоретико-методологічним, процесуально-операціональним та оцінно-результативним блоками, ґрунтується на сукупності наукових підходів і принципів і передбачає реалізацію комплексу педагогічних умов і поетапної підготовки. Дисертантом визначено структурні компоненти (світоглядно-мотиваційний, когнітивно-технологічний, компетентнісно-презентативний, рефлексивно-результативний), які корелюють із відповідними критеріями та показниками рівнів підготовленості майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку.

Наукову цінність становить *уточнення* поняття вокальної підготовки як інтеграційного простору фахового саморозвитку майбутніх викладачів мистецького профілю, що забезпечує синтез методичної, виконавської і педагогічної компетентностей і створює умови для самореалізації та акмеологічного зростання.

Важливим здобутком роботи є *подальше вдосконалення* діагностичного інструментарію оцінювання рівнів підготовленості майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку.

Практичне значення отриманих результатів дослідження Лю Чжиго полягає в можливості застосування його теоретичних положень і методичних напрацювань в освітньому процесі педагогічних і мистецьких закладів освіти, зокрема у фаховій підготовці майбутніх викладачів мистецького профілю, а також у науково-дослідній роботі здобувачів третього рівня вищої освіти.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 8 публікаціях автора, з них – 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України, 5 праць апробаційного характеру. У статті, написаній у співавторстві, конкретизовано особистий внесок дисертанта.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення зі змістом дисертації Лю Чжиго дає підстави констатувати, що автором послідовно й логічно представлено основні етапи та результати проведеного наукового дослідження. У роботі здійснено глибоке опрацювання понятійно-категоріального апарату проблеми, що стало підґрунтям для опрацювання концептуальних засад дослідження. Представлені результати апробації та впровадження авторської методики підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку засвідчують достовірність сформульованих наукових положень, обґрунтованість висновків і практичну значущість отриманих результатів.

Дисертація Лю Чжиго відзначається чіткою структурованістю та побудована відповідно до логіки наукового пошуку. У вступі належним чином обґрунтовано актуальність обраної теми, коректно визначено об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження, окреслено теоретичні та методологічні засади, висвітлено наукову новизну й практичне значення одержаних результатів.

Перший розділ дисертації «Теоретичні основи дослідження підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку», присвячений розв'язанню першого та другого завдань дослідження, характеризується належним рівнем наукової обґрунтованості та широкою теоретико-методологічною базою. Дисертантом здійснено аналіз філософських, психолого-педагогічних, мистецько-педагогічних підходів до трактування феномену саморозвитку, що дозволило розкрити його багатовимірну природу та уточнити сутність вокально-педагогічного саморозвитку майбутніх викладачів мистецького профілю. Позитивним є звернення до міждисциплінарного дискурсу, у межах якого саморозвиток розглядається як процес особистісного й професійного становлення.

Наукові положення першого розділу логічно вибудовані та підтверджуються опрацюванням значної кількості наукових джерел. Лю Чжиго переконливо обґрунтовує взаємозв'язок саморозвитку з професійною діяльністю майбутнього викладача мистецького профілю, акцентуючи увагу на розвитку професійної свідомості, рефлексії, здатності до самоаналізу, самоконтролю та творчого самовдосконалення. Важливим є те, що автор розглядає вокальну підготовку не лише як систему формування виконавських умінь, а як цілісний мистецько-педагогічний простір професійного саморозвитку особистості.

Достатньо аргументованою є запропонована у п.1.2. компонентна структура вокально-педагогічного саморозвитку майбутніх викладачів мистецького профілю. Кожен із компонентів – світоглядно-мотиваційний, когнітивно-технологічний, компетентнісно-презентативний та рефлексивно-результативний – розкрито через його функціональне значення, змістове наповнення та роль у професійному становленні здобувача освіти. Важливим є акцент на рефлексивних механізмах, самоконтролі, творчій самореалізації та інтеграції виконавської й педагогічної діяльності.

Другий розділ дисертаційного дослідження, присвячений розв'язанню третього та четвертого завдань, справляє позитивне враження завдяки цілісному баченню автором проблеми підготовки майбутніх викладачів мистецького

профілю до вокально-педагогічної саморозвитку. У розділі здійснено комплексне обґрунтування методологічних засад досліджуваного феномену через визначення наукових підходів, принципів, педагогічних умов, методів, моделі методики підготовки здобувачів до вокально-педагогічного саморозвитку.

Заслугує схвалення ґрунтовний аналіз сучасних методологічних стратегій мистецько-педагогічних досліджень, здійснений Лю Чжиго, а також обґрунтований вибір синергетичного, акмеологічного, аксіологічного, антропоцентричного, праксеологічного, творчо-діяльнісного, особистісного підходів як найбільш релевантних цілям дослідження. До переваг роботи належить виокремлення системи принципів підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічної саморозвитку, зокрема принципи вмотивованої активності, когнітивно-практичної єдності, самопроєктувальності та автокреаційності.

Науково значущою є розроблена дисертантом модель методики підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічної саморозвитку, у структурі якої логічно поєднано цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-операційний та оцінно-результативний блоки. Позитивним є прагнення Лю Чжиго розкрити педагогічні умови через систему методів, форм і етапів підготовки, що засвідчує практичну спрямованість дослідження.

Третій розділ дисертації, присвячений п'ятому завданню, відзначається високим рівнем методичної деталізації експериментальної роботи. Автором послідовно представлено хід та результати експериментального дослідження методики підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку, що засвідчує цілісність наукового задуму та належний рівень дослідницької культури.

Особливої уваги заслуговує ретельно розроблений діагностичний апарат констатувального експерименту. Важливим здобутком є те, що кожен показник вокально-педагогічного саморозвитку супроводжується конкретними діагностичними методами та творчо-діагностичними завданнями з відповідними критеріями оцінювання. Такий підхід свідчить про глибоку обізнаність дисертанта у сфері вокальної педагогіки, методики мистецької освіти, педагогічної діагностики.

Цінним є прагнення автора забезпечити об'єктивність результатів дослідження шляхом поєднання різних методів діагностики: анкетування, опитування, тестів-вікторин, педагогічного спостереження, діагностичних карт, творчих завдань, експертного оцінювання. Це дозволило комплексно схарактеризувати рівні підготовленості респондентів та простежити динаміку змін у контрольній та експериментальній групах.

Варто відзначити запропоновану Лю Чжиго поетапну методику підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку, яка реалізується через адаптивно-орієнтаційний, інформативно-розвивальний, формувальний-компетентнісний, акмеологічно-реалізаційний етапи. Кожен з етапів наповнений змістовними методами і формами роботи, серед яких особливої уваги заслуговують методи кейс-стаді, вокально-педагогічного

проектування, алгоритмізації самостійного саморозвитку, моделювання педагогічних ситуацій, ведення портфоліо професійного зростання.

Важливою перевагою роботи є те, що дисертант не обмежується декларативним описом методів, а демонструє конкретні приклади їх реалізації в освітньому процесі. Зокрема, позитивне враження справляють приклади персональних планів саморозвитку, аналіз вокальних творів із позицій «Я - виконавець» та «Я - викладач», порівняння педагогічних біографій видатних вокалістів-педагогів, а також використання міждисциплінарних методів осмислення професійних цінностей. Це засвідчує творчий підхід Лю Чжиго до організації експериментальної роботи та її орієнтацію на поєднання виконавської, педагогічної, рефлексивної складових професійної підготовки.

Загалом третій розділ дисертації характеризується методичною цілісністю, належним рівнем наукової аргументації, практичною значущістю та переконливістю отриманих результатів, які підтверджують ефективність запропонованої методики підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку.

Загальні висновки відповідають поставленим завданням та відображають основні результати проведеного дослідження. Додатки доповнюють зміст дисертації, конкретизують матеріали експериментального дослідження та підсилюють практичну значущість дисертації.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційна робота Лю Чжиго характеризується чіткою структурою, логічністю побудови та науковою послідовністю викладу. Матеріал дослідження викладено, зрозуміло, змістовно й переконливо.

Ознайомлення з дисертацією засвідчує, що дана вона є завершеною самостійною науковою працею, результати якої належним чином апробовано відповідно до чинних вимог МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представленої Лю Чжиго дисертаційної роботи, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. У розділі 1. п.1.2. достатньо повно обґрунтовано та розкрито компонентну структуру вокально-педагогічного саморозвитку майбутніх викладачів мистецького профілю. На наш погляд, було б доречним при характеристиці когнітивно-технологічного компоненту висвітлити питання розвитку музичного тезаурусу, мистецького кругозору, загальнокультурної (міжмистецької, поліхудожньої) ерудиції майбутнього викладача мистецького профілю, що є важливими складниками його професійного зростання.

2. У роботі представлено чотири рівні підготовленості майбутніх викладачів мистецького профілю (початковий, низький, достатній високий). Водночас виникає питання щодо доцільності виокремлення саме початкового рівня для здобувачів магістерського рівня освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво», які вже мають базову музично-педагогічну підготовку та професійну мотивацію. Потребує додаткового пояснення, якими чинниками автор обґрунтовує наявність значної кількості респондентів саме на початковому рівні.

3. У процесі аналізу результатів констатувального експерименту хотілося б бачити більш детальне тлумачення отриманих відповідей респондентів, зокрема пояснення причин домінування початкового рівня за окремими показниками та визначення найбільш складних для студентів аспектів вокально-педагогічного саморозвитку.

4. У підрозділі 3.2 доцільно було б більш конкретно висвітлити зміст діяльності студентів під час виробничої (музично-виконавської, проєктної та викладацької) практики та окреслити завдання, які сприяли вокально-педагогічному саморозвитку здобувачів у реальних умовах мистецької освіти.

5. Позитивно оцінюючи запропоновані педагогічні умови та оновлення змісту підготовки, вважаємо, що робота виграла б від більш конкретного висвітлення того, які саме освітні компоненти або навчальні дисципліни зазнали оновлення та яким чином було реалізовано ці зміни.

Зазначені зауваження та побажання не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження, а мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер.

8. Загальний висновок

Вважаємо, що представлена дисертаційна робота «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх викладачів мистецького профілю до вокально-педагогічного саморозвитку» за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю, отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях відповідає чинним вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (зарєєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, Постановою КМ № 341 від 21.03.2022), а її автор, Лю Чжиго, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкольної та початкової освіти

Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

І.Г. Барановська